

РІШЕННЯ

разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Лукашевич Сергій Миколайович, 1976 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 1999 р. Київський національний університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Правознавство», працює адвокатом, здійснює незалежну професійну діяльність, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ректора Університету «КРОК» від 03 березня 2026 р. за № 25-2 у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради – **Прилипка Сергія Миколайовича**, доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри

теорії та історії держави і права Університету «КРОК»

Рецензента –

Степаненко Наталії В'ячеславівни, доктора філософії з галузі знань «Право», доцента, доцента кафедри теорії та історії держави і права Університету «КРОК»

Офіційних опонентів –

Нуруллаєва Ількіна Садагат огли - доктора юридичних наук, професора, професора кафедри міжнародного та європейського права Державного некомерційного підприємства «Державний університет «Київський авіаційний інститут»

Камінської Наталії Василівни, доктора юридичних наук, професора, провідного наукового співробітника відділу міжнародного права та права Європейського Союзу Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України

Колпакова Валерія Костянтиновича - доктора

юридичних наук, професора, завідувача кафедри конституційного та адміністративного права юридичного факультету Запорізького національного університету

на засідання «12» травня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» **Лукашевичу Сергію Миколайовичу** на підставі публічного захисту дисертації **«Поняття та межі судового розсуду: питання теорії та практики»** за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано у Вищому навчальному закладі «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ.

Науковий керівник – **Дідич Тарас Олегович**, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри державно-правових дисциплін Університету «КРОК».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, виконаного державною мовою. Робота є комплексним, цілісним і завершеним науковим дослідженням, що містить нові науково обґрунтовані результати, які характеризуються науковою новизною та мають теоретичне і практичне значення.

У дисертаційному дослідженні запропоновано вирішення актуального наукового завдання у галузі знань 08 «Право», що полягає в отриманні нових наукових результатів щодо визначення поняття та меж судового розсуду. Здійснено комплексну й системну теоретико-правову характеристику засад і практики судового розсуду як особливого процесу забезпечення верховенства права.

За своїм змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами),

Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами).

Здобувач має 11 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статті опубліковано у наукових періодичних виданнях України, що включені до міжнародних наукометричних баз, а також 7 публікацій, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

1. Лукашевич С. М. Загальнотеоретичні підходи до з'ясування генезису поняття «судовий розсуд». *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. Вип. 6 (24). С. 536–544. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-6\(24\)-536-544](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-6(24)-536-544) (0,6 друк. арк.).

2. Лукашевич С. М. Гуманістичний підхід та моральність як ключовий фактор судового розсуду при вчиненні процесуальних дій у судочинстві. *Успіхи і досягнення у науці*. 2024. № 8(8). С. 116–127. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-8\(8\)-116-127](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-8(8)-116-127) (0,8 друк. арк.).

3. Лукашевич С. М. Передумови та перспективи адаптації української правової системи до стандартів ЄС. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. Серія: Право. 2025. Том. 1 Вип. 87. С.77-82. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.87.1.11> (0,6 друк. арк.).

4. Лукашевич С. М. Адаптація судової системи України до європейських стандартів: проблеми, виклики та перспективи. *Legal Bulletin*. 2025. №2 (16). С. 107–115. DOI: <https://doi.org/10.31732/2708-339X-2025-16-B13>. (0,9 друк. арк.).

У дискусії взяли участь (голова, рецензент, офіційні опоненти) та висловили зауваження:

Офіційний опонент – **Нуруллаєв Ількін Садагат огли**, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського

права Державного некомерційного підприємства «Державний університет «Київський авіаційний інститут». Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Попри безперечну наукову цінність положень дисертації щодо необхідності підвищення ефективності судового захисту, дискусійним залишається питання співвідношення формально законного рішення та його фактичної результативності для особи. У роботі слушно акцентовано увагу на тому, що поширеною практикою в адміністративному судочинстві є скасування акта чи рішення суб'єкта владних повноважень із подальшим направленням справи на новий розгляд до того ж органу. Формально такий підхід відповідає принципу розподілу влад, однак на практиці він нерідко призводить до затягування процесу, повторного ухвалення аналогічних рішень та ускладнення доступу особи до ефективного судового захисту.

Разом із тим у дисертації недостатньо конкретизовано, за яких саме умов суд має обмежуватися лише скасуванням рішення суб'єкта владних повноважень, а в яких випадках - самостійно вирішувати спір по суті. Відсутність чітких критеріїв розмежування таких ситуацій залишає відкритим питання меж допустимого судового втручання у сферу дискреційних повноважень органів публічної влади.

У цьому контексті доцільним видавалося б більш детальне обґрунтування процесуальних механізмів, які б дозволяли суду частіше ухвалювати остаточне рішення по суті спору за наявності достатніх правових і фактичних підстав.

2. У контексті дослідження судового розсуду як складової правозастосовної діяльності суду дискусійним видається положення про його потенційну корупційну вразливість, оскільки, попри наведення у роботі окремих соціологічних даних щодо рівня довіри до судової влади та сприйняття доброчесності судів, автором не здійснено достатньо глибокого емпіричного аналізу причинно-наслідкового зв'язку між реалізацією судового розсуду та проявами корупційних ризиків, а також не запропоновано чітко окресленої системи антикорупційних запобіжників; у зв'язку з цим потребує додаткового наукового осмислення питання про те, чи полягає проблема у самій природі

судового розсуду як оціночної категорії, чи радше у якості мотивування судових рішень, рівні професійної етики та правової культури суддівського корпусу.

3. Дискусійним положенням дисертації є обмеженість вибірки судових справ, на основі яких сформульовано висновки щодо природи та меж судового розсуду. Дослідження переважно зосереджене на складних категоріях спорів, пов'язаних із конституційним, адміністративним, цивільним та міжнародним правозастосуванням, тоді як поза увагою залишились пенсійні, військові та справи про адміністративні правопорушення. Такий підхід може певною мірою впливати на універсальність окремих висновків, оскільки в різних категоріях справ судовий розсуд має неоднаковий зміст, інтенсивність та межі реалізації.

У зв'язку з цим дискусійним є питання про те, чи справді судовий розсуд може розглядатися як однаково універсальний механізм у всіх категоріях спорів. Наприклад, у пенсійних чи соціальних спорах межі судового розсуду часто є значно вужчими через детальне нормативне регулювання, тоді як у військових справах або справах про адміністративні правопорушення особливого значення набувають питання публічного інтересу, дисципліни, безпеки та оперативності. Відтак подальшого дослідження потребує питання диференціації судового розсуду залежно від характеру правовідносин та специфіки конкретної категорії справ.

Офіційний опонент – **Камінська Наталія Василівна**, доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу міжнародного права та права Європейського Союзу Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У роботі обґрунтовується доцільність розширення обсягу повноважень суду як передумови підвищення ефективності судового захисту та забезпечення справедливого вирішення публічно-правових спорів, що загалом заслуговує на підтримку. Водночас дискусійним видається те, що автором недостатньо чітко конкретизовано межі такого розширення, зокрема не розкрито, де саме

проходить межа між допустимою реалізацією судового розсуду та фактичним перевищенням судом своїх повноважень або втручанням у сферу дискреції органів публічної влади. У цьому контексті потребує додаткового наукового обґрунтування питання співвідношення судового розсуду з принципом розподілу влад та меж судового контролю за адміністративними рішеннями.

2. У дисертації не повною мірою визначено систему уніфікованих критеріїв, які могли б забезпечити однаковість та передбачуваність застосування судового розсуду в правозастосовній практиці. Зокрема, доцільним було б більш детально окреслити такі критерії, як пропорційність, розумність, обґрунтованість і правова визначеність, а також механізми їх практичної імплементації у судових рішеннях. У зв'язку з цим дискусійним залишається питання: чи можливо досягти балансу між необхідною гнучкістю судового розсуду та потребою його стандартизації без втрати ефективності правосуддя, що вимагає теоретичного осмислення, емпіричного підтвердження.

3. Недостатньо висвітлено роль міжнародних стандартів саме у сфері судового розсуду і судової аргументації. У дослідженні міжнародні стандарти переважно аналізуються через призму адміністративної дискреції, тоді як значення практики Європейського суду з прав людини, Суду Європейського Союзу, стандартів Ради Європи для визначення меж судового розсуду, критеріїв належної мотивації рішень і забезпечення правової визначеності розкрито недостатньо. Тому доцільно конкретизувати питання про можливість формування в Україні європейської моделі судового розсуду, яка б ґрунтувалася на принципах пропорційності, передбачуваності, належного мотивування й ефективного захисту прав людини.

Офіційний опонент - **Колпаков Валерій Костянтинович**, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри конституційного та адміністративного права юридичного факультету Запорізького національного університету. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У дисертаційному дослідженні обґрунтовується необхідність розширення меж судового розсуду як інструменту забезпечення ефективного

судового захисту, що загалом відповідає сучасним тенденціям розвитку адміністративного судочинства. Водночас дискусійним видається питання співвідношення такого підходу з принципом розподілу влад, оскільки розширення можливостей суду може об'єктивно наближати його до виконання функцій публічної адміністрації. Автор, з одного боку, справедливо наголошує на обмеженості суду у втручанні в дискреційні повноваження органів влади, однак, з іншого - обґрунтовує необхідність активнішої ролі суду у вирішенні спорів по суті, що створює певну концептуальну напругу в аргументації.

Потребує додаткового наукового осмислення питання про те, чи не призведе запропоноване розширення судового розсуду до явища так званого «судового активізму», а також де саме проходить межа між допустимим судовим контролем за діяльністю органів публічної влади та фактичною підміною їх функцій. Зокрема, доцільним є більш чітке визначення критеріїв, за яких суд може виходити за межі формального контролю законності та переходити до вирішення спору по суті без порушення інституційного балансу між гілками влади, що має важливе значення для забезпечення стабільності правової системи та дотримання принципу верховенства права.

2. До дискусійних положень дисертаційного дослідження слід віднести питання взаємозв'язку судового розсуду і процесуального права. Автор обґрунтовано виходить із того, що судовий розсуд і процесуальна форма є взаємозалежними категоріями, оскільки саме процесуальні норми визначають рамки реалізації дискреційних повноважень суду. Водночас зазначене положення потребує подальшого поглиблення, зокрема у частині більш чіткого розкриття механізмів впливу процесуального права на обсяг і характер судового розсуду, а також визначення меж, у яких процесуальна форма може як обмежувати, так і розширювати можливості судді у прийнятті рішення. У цьому контексті дискусійним залишається питання про співвідношення процесуальної форми та змістовної справедливості: чи повинна пріоритетною бути формалізована процедура, чи ж судовий розсуд має орієнтуватися

насамперед на досягнення справедливого результату навіть за умов певної гнучкості процесуальних вимог.

3. Окремої уваги заслуговує також положення щодо відсутності єдиного законодавчого визначення судового розсуду та запропоноване автором його доктринальне тлумачення. Безперечно, авторське визначення є науково обґрунтованим і відображає складність та багатовимірність досліджуваного явища. Водночас воно потребує додаткового співвіднесення з існуючими доктринальними підходами у вітчизняній та зарубіжній науці, а також перевірки на універсальність застосування в різних галузях права та видах судочинства. У цьому аспекті дискусійним залишається питання доцільності законодавчого закріплення поняття судового розсуду: чи сприятиме це підвищенню правової визначеності та єдності судової практики, чи, навпаки, надмірна формалізація може обмежити гнучкість і адаптивність судової діяльності, залишивши більш виправданим його існування на рівні правової доктрини.

Рецензент - **Степаненко Наталія В'ячеславівна**, доктор філософії з галузі знань «Право», доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права юридичного факультету Університету «КРОК». Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У дисертаційному дослідженні детально проаналізовано стан наукової розробки феномену судового розсуду. З одного боку, такий підхід дещо перевантажує текст, з іншого – дозволяє ґрунтовно простежити генезис цього поняття та визначити його місце у правовій науці. Водночас слід зауважити, що розширення меж судового розсуду, попри його значення як інструменту індивідуалізації правосуддя, може створювати ризики свавільного правозастосування.

2. У підрозділі 2.2 дисертації обґрунтовано актуальність проблеми виконання судових рішень та слушно підкреслено, що їх ухвалення не завжди означає реальне відновлення порушеного права. Такий підхід відповідає сучасному розумінню ефективного правосуддя. Водночас у роботі недостатньо

повно розкрито роль судового розсуду на стадії виконання рішень. Зокрема, поза увагою залишено можливості суду впливати на ефективність виконання через конкретизацію способу і порядку виконання, визначення строків та формулювання змісту зобов'язань. У цьому контексті потребує подальшого розвитку питання меж допустимого впливу суду на стадію виконання рішень з огляду на принцип поділу влади. Дискусійним є питання: чи має суд активно впливати на механізм виконання власних рішень, чи така діяльність повинна залишатися виключною компетенцією органів виконавчої влади.

3. У дисертації порушено важливу проблему реалізації судового розсуду у справах щодо захисту прав дітей (підрозділ 2.2), обґрунтовано необхідність його гнучкості та ціннісної орієнтованості. Водночас ця проблематика розкрита недостатньо повно і потребує глибшого теоретичного та практичного опрацювання. Зокрема, доцільно було б детальніше проаналізувати специфіку меж судового розсуду у справах щодо дітей, а також особливості його реалізації з урахуванням принципу найкращих інтересів дитини. Крім того, потребує уточнення питання допустимості відходу суду від формального застосування норм права та критеріїв такої «активної» реалізації судового розсуду. Дискусійним залишається питання: чи повинен суд у справах щодо дітей застосовувати більш активний підхід з метою максимального забезпечення інтересів дитини.

Голова ради – **Прилипко Сергій Миколайович**, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії держави і права Університету «КРОК». Оцінка позитивна без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 (п'ять) членів ради;

«Проти» – 0 (нуль) членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада Університету економіки та права «КРОК» присуджує **Лукашевичу Сергію**

Миколайовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради
доктор юридичних наук, професор

Сергій ПРИЛИПКО